

1706 13^{ae} 71
78

DISPUTATIO JURIDICA
DE
INTERCESSIO-
NE INNOCENTUM,

Quam

DEO TER O. M. ADVENTE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO VVILHELMO,
PRINCIPE BORUSSÆ, MARCHIONE BRANDENB.
DUCATUS MAGDEB. GUBERNATORE, CETERA,
IN

ILLUSTRI ACADEMIA FRIDERICIANA
P R Æ S I D E

JACOBO FRID. LUDOVICI,
J. U. D. P. P. & Fac. Jurid. Adseff.

Ad d. XII. April. MDCCVI. H. L. Q. C.

Placido Eruditorum examini submittit

IMMANUEL Nitz / Stargardia Pomeranus.

Typis CHRISTOPHORI ANDREÆ ZEITLERI, Acad. Typ.

DISPUTATIO JURIDICA

IN

INTERROGATIO

DE

LECTORIS MAGISTRIS

REVERENDISSIMO PATRI

DOMINO PHILIPPO VANHELMIO

PRINCIPALI

PROFESSORI

INSTITUTI

IN

JACOBO PRIMO LUDOVICI

DE

REVERENDISSIMO

PATRI

DOMINO PHILIPPO VANHELMIO

PRINCIPALI

PROFESSORI

INSTITUTI

VIRIS NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS ET CON-
SULTISSIMIS,

DN. LAURENTIO RANGONI,
Jcto consummatissimo, Scabinatus Regii, qui
Stargardiæ est, Directori gravissimo, nec non Statu-
um Provincialium Pomeraniæ Borusficæ
Syndico, cetera,

DN. IMMANUELI VVENDT-
LANDT,

Jcto celeberrimo, Comiti Palatino Cæsareo,
S. Reg. Majest. Consiliario & Regiminis in Po-
merania Borusfica Archivario, cetera,

VIRIS

*Affinitate & cognatione mihi conjunctis, omniq;
cultu & observantia aeternum prosequen-
dis, venerandis,*

FELICITATEM!

Vod si clientem Mæcenatis
sui favor ita adstringere va-
let, ut, nescio quibus offi-
ciorum generibus, dignam
reddere vicem omni alla-
boret modo; Suffundore-
go sane rubore, cum quidem de insigni
Vestro affectu ac benevolentia erga me &
letari sum mopere mihi que gratulari satis
queam, ast vero ad remunerandum facultas
nihil plane mihi unquam suppeditarit, præ-
ter

ter voluntatem. Sufficere tamen & hanc
potuisse crederem, conscius nempe me-
diocritatis meæ, si nec in ostendenda illa
ac bene probanda ita plane hæcenus de-
fecissem. Ne ergo diutius & in hac offi-
ciorum parte, quam quidem minimam ef-
se lubens fateor, peccare prorsus videar,
hasce Vobis in præsentem offerre pagellas,
Vestrisq; Amplissimis Nominibus dedica-
re eo minus dubitavi, quo scio gratum hoc
munus Vobis esse futurum, ob singula-
rem plane favorem, quem rebus literariis
earundemque cultoribus lubentissimo ani-
mo Vos indulgere novi. Imo plane mihi ha-
beo persuasum, haud posse displicere labo-
rem, illum quidem, ad quem subeundum
ipsis Vestris consiliis adductum me quon-
dam bene memini. Addidit præterea ani-
mum, propinqua inter nos affinitatis &
cognitionis conjunctio, de qua uti mihi
certo possum gratulari, ita sane spem facit
arctis

arctissimum illud vinculum certio-
re ut non tam rei oblatae qualitatem, sed
potius intentionem offerentis, qui quan-
tum Vobis debeam publice cupio depræ-
dicare, consideretis, & si quid levitatis for-
te, aut temeritatis huic conatui meo ines-
set, ignoscendum mihi potius putetis, quã
despiciendo ruborem mihi injiciatis atque
pudorem. Quod reliquum est, summum
Numen supplex veneror & adoro, velit di-
utius Vos servare incolumes, atque ita di-
rigere consilia Vestra conatusve cunctos
ut dilectissima Patria, splendidissimaque
Familia Vestra ut & plurimi alii cum me
clientes permultos adhuc annos de inte-
gritate, cura, atque consiliis Vestris sibi
gratulari queant. Denique patrocinio Ve-
stro atque favori me etiam atque etiam
commendo. Dabam in Academia Fride-
riciana d. III April. Anno MDCCVI.

DISPUTATIO JURIDICA
DE
INTERCESSIONE INNOCENTUM

CONTENTA TOTIUS DISSERTATIONIS.

*V*ocabulum Intercessionis dupliciter accipitur. Primus significatus §. I. Secundus significatus, qui iterum duos distinctos casus sub se comprehendit. Quinam significatus ad nostrum scopum pertineat? §. II. Alia distinctio intercessionis. §. III. Jus primariarum precum est species intercessionis extra casum commissi delicti. Diploma ejus solent vocare: Danieſi-Brief. §. IV. Exercet hoc jus Imperator in Episcopatibus, etiamsi Confessione Augustana addicti sint, cum certis tamen limitationibus. §. V. Imperatrici etiam jus primariarum precum competit. §. VI. Item Principibus Evangelicis in suis territoriis, nec non Principibus. §. VII. Hujusmodi intercessiones involvunt necessitatem & sic jussa potius & mandata sunt, quam vere sic dictae intercessionis. §. VIII. Intercessionum necessitatem non involventium infinita sunt species. Singulare exemplum de jure intercedendi, quod Regi Sueciae & Aug. Conf. Ordinibus ex Instrumento Pacis Osnabrugensis competit. §. IX. De intercessionibus in casu commissi ab altero delicti. An pro reo criminis laesae Majestatis intercedere liceat. §. X. Rationes pro negativa. §. XI. Quae legum autoritate quoque stabilitur. §. XII. Hic rigor legum cum effectu intelligi debet, contra Scipionem Gentilem. §. XIII. Quomodo haec à Doctores imitentur §. XIV. Advocati cau-

sam delinquentium agentes non consentur intercedere & sic ad eos dispositio legis male extenditur. §. XV. Prohibita intercessio pro duellantibus §. XVII. Intercessio a quibus & ubi fieri soleat. §. XVII. De intercessione in crimine adulterii simplicis. §. XVIII. Iudex ex officio etiam partem innocentem interrogare potest, annon intercedere velit, quod eo magis obtinet, si pars nocens hoc expetat. §. XIX. In mulieris intercessione an etiam curatoris consensu opus sit? §. XX. Forum intercessionis. §. XXI. Quamdiu locum ea habeat §. XXII. Uxor intercedens maritum exulem sequi tenetur, non tamen ex capite pœnæ. §. XXIII. De intercessione in duplicato adulterio. §. XXIV. Num etiam, si uterque conjugum adulterium commiserit, intercessioni locus sit? §. XXV. Ad duo dubia Carpzovii, quæ pro affirmativa habet, respondetur §. XXVI. Ad tertium dubium respondetur. §. XXVII. Intercessio non proficit tertio, qui cum conjuge nocente concubuit §. XXVIII. Respondetur dissentientibus. §. XXIX. Intercessio non habet effectum, si pars innocens baud amplius velit cohabitare nocenti. §. XXX. Effectum tamen habet, licet pars nocens illam non acceptet §. XXXI. Intercessio non debet esse conditionata. Respondetur Carpzovio, qui talem pro pura habendam esse asserit. §. XXXII. De aliis questionibus huc pertinentibus remissive. §. XXXIII. Quid in crimine Raptus. §. XXXIV. Quid in stupro violento. §. XXXV. Transitus ad personas intercedentes, quæ a delinquente non sunt læsæ. De intercessione amicorum aliorumq; conspicuorum virorum. §. XXXVI. Respondetur ad casum a Keysero adlatum. §. XXXVII. Causa mitigationis pœnæ non est indistincte intercessio femina soluta condemnatum in matrimonium petentis. §. XXXVIII. Respondetur ad dubia contraria sententiæ. §. XXXIX. Salvum tamen jus agratiandi Principi manet. §. XL. Num intercessio personæ extraneæ in crimine adulterii facilius locum inveniat, quam in aliis. §. XLI. Negatur contra Carpzovium. §. XLII. Notabilis casus de femina defor-

deformi pro fure intercedente, cujus intercessionem fur repudiavit. §. XLIII. Quid si fur acceptet intercessionem. §. XLIV. Num meretricem e lupanari ducenti plane ignoscendum. §. XLV. Ad legem obstantem respondetur. §. XLVI. Singularis intercessionis modus Romanis usitatus. §. XLVII. Speciale privilegium Cardinalium pro aliis intercedentium. Historia de Papa Johanne Neapolitano §. XLVIII. Illud privilegium non extendendum ad Principis filium & Augustam. §. XLIX. De intercessione ad ipsum Principem directa. §. L. In gravioribus delictis non facile intercedant Ecclesiastici. §. LI. Casus de Leontio Episcopo pro Symmacho intercedente. §. LII. Caveat Princeps ne promiscue & sepius ad intercessionem aliorum ex jure aggratiandi succurrat delinquentibus. §. LIII. Conclusio Dissertationis. §. LIV.

§. I.

Intercessionis vocabulum in jure dupliciter capitur. Primò idem denotat, ac fidem suam interponere & in gratiam creditoris personam, vel bona sua pro debitore in eum casum obligare, ita, ut si ille ab hoc pecuniam mutuo suppeditatam iterum consequi nequeat, intercedentis vel fidejubentis persona & bona tunc ob-

ligata esse debeant. Atque hic significatus ad titulum de Fidejussoribus & Mandatoribus pertinet. In titulo de Scto Vellejano autem adhuc latius patet intercessio, quoniam & illa mulier intercedere dicitur, quæ per novationem, si ve expromissionem, alienam in se recipit obligationem & sic principalis rea constituitur, l. 8. §. 8. ff. ad Sctum Vellejanum.

§. II.

Secundò autem intercedere idem est, ac per preces suas alteri apud alterum peculiarem favorem conciliare. Ubi iterum duo distincti casus separandi. Vel enim talis intercessio fit in causa civili, id est, ubi nullum alterius preces sit delictum, ita enim hic capimus vocabulum causæ civilis: vel interponitur etiam ad mitigandam, vel plane remittendam pœnam in eo casu, ubi alter per commissum delictum in reatu constitutus est. Prior significatus in §. I. explicatus ad nos in præsentem plane non spectat. Posterioris significatus membrum prius ad affinia nostræ dissertationis pertinet; de membro posteriori autem nobis principaliter agendum erit.

§. III.

Adhuc porro autem notandum, quod utraque intercessio, nempe quæ in casu delicti ab altero commisi, & quæ extra eum casum interponitur, duplicis generis sit. Scilicet, interdum intercessio *necessitatem aliquam involvit*, id est, quod is, ad quem diriguntur preces, eas attendere & propterea in favorem ejus, pro quo interceditur, disponere jure obstringatur. Interdum verò intercessio *nullam necessitatem post se trahit*, sed arbitrio alterius relinquitur, an ex officio humanitatis precibus pro re nata deferre velit, annon. Utraque consideratio ad nos in præsentem pertinet, quapropter etiam in casibus singularibus semper indicabimus, an & qualem effectum intercessio juxta Legum dispositionem involvere possit.

§. IV.

Primo quidem de intercessione, quæ extra casum commisi delicti obtinet, agemus, sed paucis tantum, cum hæc species principale caput thematis nostri non constituat. Latet autem revera ejusmodi intercessio in jure
prima-

primariarum precum, per quas indigitatur potestas personam idoneam in qualibet Ecclesia, vel Monasterio Imperii immediato una vice ad beneficium Ecclesiasticum primo vacaturum presentandi. Diplomata, quibus istae preces continentur, communiter vocant *Panibriefse* / vid. Wehner. *Obs. voc. Panibriefse*; sed derivatio, quam addunt, quod nempe ita à *pane* dicantur, seu alimentis, quae quis exinde consequitur, nimis remota nobis esse & non melius quadrare videtur, quam si quis cum Borcholto seu dum à *fūden* / aut cum aliis (de quibus Struv. *S. I, F. c. 12, apb. 12.*) vocem vasalli à *Basen* deducere velit.

§. V.

Exercet hoc jus Imperator etiam post *Instrum. Pacis Osnabr. art. 5. §. 18.* in Episcopatibus, qui Augustanae Confessioni addicti sunt. Sed tamen duplex ibi limitatio subiungitur, (1) *si S. Cas. Maj. jus primarium precum antea ibi exercuit*, & hinc locum non habet in Marchia, quia ibi Potentissimus Borussiae Rex, tanquam Elector Brandenburgicus, ejus exercitium habuit, Scheplitz. *Consuet. Brand. part. 1. tit. 1. §. 2. n. 4.* Illustr. Coccejus *Prud. juris publ. c. 22. §. 7.* (2) *modo decedente Aug. Confess. addicto in ejus Religionis Episcopatibus Confessione Aug. addictus ad normam statutorum & observantiae idoneus precibus fruatur.* In *mixtis* vero ex utraque Religione seu Episcopatibus, seu aliis locis immediatis, precibus primariis presentatus non gaudeat, nisi beneficium vacans Religionis confors possederit.

§. VI.

Imperatrici idem jus asserunt, Strauch. *Instit. jur. publici l. 1. tit. 33. §. 4.* Exemplum de Imperatrice Eleonora habet Fritschius in *tract. de jur. primar. prec. c. 5.* & ex hoc Pfeffinger in *not. ad Vitriar. l. 3, tit. 2. §. 9. lit. a.* Verba no-

str

stro scopo inservientia præcipue hæc sunt: So begehren Wir an Euer Andacht mit sonderm Fleiß/ernstlich bit- tende/dasß ihr umb dieser Unser ersten Bitte willen/und Unser Kayserl. Majestät zu ehren und gefallen/dem be- nahnten Meister Conradten eine Gottesgab Euer geist- lichen Lehnschaft/wann die Euch am ersten ledig/ und Er/oder sein Procurator von seir etwegen die an Euch be- gehren und erfordern würde/ für männiglich verleihet und in Unirung dazu kommen lasset.

§. VII.

Quemadmodum verò Imperator in Episcopatibus immediatis, ita etiam Principes Protestantes in illis, qui in eorum territoriis deprehenduntur, jus primariarum præcum exercent, quod ipsum ex summa jurisdictione summaque potestate Ecclesiastica, quam quilibet in suo territorio habet Princeps, optime deducit Illustr. Strykius *de jure Papal. Princip. Evang. cap. 4. §. 4.* Imò & Principis Evangelicis *§. 5. d. l.* in capitulis fœmininis ad exemplum Imperatricis idem jus adscribit, illudque Serenissimam E- lectricem Brandenburgicam libere semper exercuisse testa- tur. Quamvis hoc libenter fateamur, quod nec Impera- trix, nec Principissæ talem potestatem jure proprio, sed solum ex concessione Imperatoris & Principum, Conju- gum suorum, exerceant, vid. *loc. cit. §. 5.*

§. IIX.

Hæ intercessiones, de quibus hætenus diximus, ad earum classem pertinent, que necessitatem aliquam invol- vunt, vid. §. III. unde bene Schweder. *Introd. in jus public. Part. spec. Sect. 1. cap. 5. §. 14.* dicuntur, inquit, interces- siones civiliter, cum sint jussa potius, vel mandata, notum quippe illud: cogit rogando, qui rogat potentior, quo pertinent verba in formula §. VI. adducta: ernstlich bit- tende.

tende. Scilicet notum est, quod precisa sine distinctione mensium ab Episcopo, vel Capitulo recipi debeat, licet alius expectativam præbendæ habens concurrat, Fritschius *d. r. c. s. n. 4. seqq.* Schweder *l. c. §. 19.*

§. IX.

Aliarum intercessionum, quæ necessitatem præcise non involvunt, infinitæ sunt species. Diriguntur autem vel à Principibus ad Principes, vel à Principibus ad privatos, vel a privatis ad Principes, vel a privatis ad privatos, & vocantur *intercessionales*, *Vorschristen* / *Vorbitten* / *Recommendationes*, &c. quæ de variis negotiis occurrentibus concipiuntur. Pertinet huc etiam casus ex *instrumento Pac. Osnabrug. Art. V. §. 41.* in quo Regia Majestas Sveciæ & Augustanæ Confessionis Ordines facultatem sibi reserverunt, in proximis Comitibus aut alias apud Cæsaream Majestatem ulterius respectu *amice interveniendi & demisse intercedendi*, ut subditis in Cæsareæ Majestatis & Domus Austriacæ regnis degentibus major Religionis libertas & exercitium concederetur. Quæ clausula sine dubio ex hac causa Instrumento Pacis inserta fuit, ne scilicet subditi in Regnis & provinciis Austriacis intercessionem Regis Sveciæ & Statuum Evangelicorum implorantes, aliquid contra vinculum subjectionis & reverentiam S. C. M. debitam moliri viderentur, unde quoque additum: *Pace tamen semper permanente & exclusa omni violentia & hostilitate.* Tales intercessiones quamplurimas à Rege Sveciæ & Statibus Evangelicis profectas exhibet Godofr. Ferdin. de Buckisch *in observ. ad d. §. 41. & in mantissa Art. V. subjuncta.*

§. X.

Progredimur nunc ad id, quod principale thema nostræ

B

stræ

stræ disputationis est, sive ad intercessionem eo casu interpositas, quando alter, pro quo interceditur, per commissum delictum in reatu constitutus est, vid. §. II. Eminet vero inter reliqua delicta crimen læsæ Majestatis, quod omnium publicorum criminum maxime enorme est & atrocissimum, quia ad læsionem & turbationem statûs publici maxime omnium spectat, Arnold. Vinnius ad §. 1. 7. de publ. judic. Ziegler. de jure Majestatis. l. 1. c. 2. §. 2. & in quo propterea quamplurima singularia recepta, quæ integro illo capite recenset & examinat idem Zieglerus, Jctus celeberrimus. Ad nos in præsentem saltem spectat quæstio: *Utrum in crimine læsæ Majestatis pro Reo intercedere liceat?* Loquimur autem de ea specie læsæ Majestatis, quæ perduellio vocari solet.

§. XI.

Communitè verò asserunt DD., non permissum esse, ut quis pro reo criminis læsæ Majestatis intercedat. Apud Zieglerum *loc. cit.* §. 6. sequentia de hac re habentur. Abstinerè, inquit, oportebat non amicos tantum, sed propinquos etiam & sanguine junctos, quos ipsa natura coagmentavit quasi & in consortium vitæ copulavit, ita, ut eorum, qui majestatis postulati fuerunt, misereri nullo modo, & nec conversari amplius cum eis, nec intercedere pro eis licuerit. Notabilis est locus, quem ex Ciceronis *Orat. pro Sulla* subjungit. *Quis nostrum, inquit Tullius, adfuit Varguntejo? nemo, ne hic quidem Q. Hortensius, præsertim qui illum solus antea de ambitu defendisset, non enim jam se ullo officio cum illo conjunctum arbitrabatur, cum ille tanto scelere commissi omnium officiorum societatem diremisset. Quis nostrum Ser. Syllam? quis P. Lentulum? quis M. Leccanam? quis Corneliùm defendendum putavit? quis his horum adfuit?*

adfuit? nemo. Quid ita? quia ceteris in causis etiam nocentes, viri boni, si necessarii sunt, non defendendos esse non putant. In hoc crimine non solum levitatis est culpa, verum etiam quaedam contagio sceleris, si defendas eum, quem obstrictum esse patriae suspicere. Quid Antonio? nonne sodales, non Collegae sui, non veteres amici, quorum ille copia quondam abundabat, non hi omnes, qui sunt in Republica Principes, desuerunt? imò etiam testimonio plerique leserunt? Statuerant tantum illud esse maleficium, quod non modo non occultari per se, sed etiam aperiri illustrariq. deberet.

§. XII.

Clara hac de re in *l. s. §. 2. C. ad L. Jul. Majest. extat* Impm. Arcadii & Honorii constitutio. Deniq. inquit, jubemus etiam eos notabiles esse sine venia, qui pro talibus unquam apud nos intervenire tentaverint. Per vocem: notabiles esse, intelligitur, quod infamia juris notentur intercedentes, & ita juxta B. Brunnem, in *Comm. Cod. ad d. l.* non tantum punitur culpa levitatis, sed & contagium sceleris metuitur. Adlata dispositio *l. s. §. 2.* repetita deprehenditur in *Aur. Bull. Caroli IV. tit. 24.* verbis: Darnach solten diejenige ebenfalls in unsere Ungnade fallen/die vor sie zu bitten sich unterstehen würden.

§. XIII.

Quemadmodum vero hanc intercessionis prohibitionem triste quid, valde miserum & miserandum vocat Zieglerus *d. §. 61.* ita Scipio Gentilis *de conjur. l. 1. c. 4.* eam legis particulam terroris tantum incutiendi gratia, non vero, quod ita rigide servari Impm. voluerint, scriptam esse asserit. Sed vero, quamvis diffidendum non sit, omnes Leges terroris incutiendi gratia promulgari solere; nihilominus tamen, quod verba citata legis non aliter, quam

nudus sine effectu sonus considerari debeant, nobis persuadere non possumus. Quilibet Legislatoꝝ probe novit, Leges nullam post se trahere utilitatem, nisi in renitentes graviter & prout tenor Legis hoc indicat, animadvertatur. Unde in dubio semper præsumendum, quod Legislatoꝝ legem promulgatam omnino rigide servari voluerit.

§. XIV.

Interim deprehendimus, quod DD. dispositionem *cit. l. 5. §. 2.* duplici modo potissimum limitare consueverint. Petrus Theodoricus in *Colleg. Crimin. disp. 5. th. 6. lit. g.* distinguit inter eos, qui in crimine læsæ Majestatis pro confessis & convictis jamdum habentur, & inter illos, qui hujus criminis tantum insimulati sunt. Ad hosce prohibitionem legis non esse applicandam dicit, quamvis in subjuncta ratione, *quod his patrocinium & defensionem denegari inhumani & crudele*, intercedentes cum Advocatis confundere videatur. In illis, qui vel confessi, vel convicti, rigori legis locum relinquit. Et hæc distinctio etiam fundamento suo destituta non esse videtur. Altera limitatio, quod scilicet prohibitio intercessionis ad eum casum solummodo pertineat, si quis pro ipso criminoso intercedat, non autem, si pro filiis ejusdem, levioris momenti esse videtur. Verba enim Legis de ipso delinquente loquuntur, filii autem ipsi non deliquerunt, & sic lex hac parte ad eos extendi nequit, vid. interim Ant. Matthæi de *Crimin. tit. 2. c. 3. n. 19.* Brunnem. ad *l. 5. §. 2. C. ad L. Jul. Majest.*

§. XV.

Illud verò contra regulas interpretandi manifesto impingit, quando nonnulli ex verbis *cit. l. 5. §. 2.* inferre volue-

voluerunt, quod in crimine læsæ Majestatis nullus Advocatus accusato concedendus sit, v. Bartol. *in extrad. ad reprimendum Henrici VII. quom. in læsæ Majest. crim. proced. in gl. sine strepitu. Gigas tit. qualiter in crim. læsæ majest. proced. qu. 4.* Gvazzinus *de defens. reor. defens. 24. c. 10. num. 1.* unde miramur, ipsum etiam Lauterbachium *in Compend. jur. tit. ad L. Jul. Majest.* hoc inter singularia hujus criminis retulisse. Aliud enim est, intercedere, id est, gratiam & favorem alicui conciliare velle nudis precibus, de quo loquitur adducta lex; aliud verò merita causæ & momenta pro Reo facientia modo permisso Judici exponere, quod ad officium Advocati pertinet. Equidem Bartolus adducit, Advocatos ideo non admitti, quia strepitum in judiciis excitant, (unde eos cum ranis comparat,) hic vero res sine strepitu judiciali peragenda est; sed hac ridicula & absurda ratione admittam vereor, ne à multis aliis, & præcipue summariis causis removendi essent Advocati. Rectè itaque hanc opinionem rejecit B. Brunnum. *ad l. f. ff. ad L. Jul. Majest. n. 8.* add. Ant. Matthæi *d. c. 3. n. 19.* Nam & heredes accusati vocandos esse dicunt, ut ipsius innocentiam defendant, Gometz *var. resol. L. 3. c. 1. n. 81.* Brunnum *d. l. n. 1.* Ceterum facile largimur, præsertim quoad regulas prudentiæ, quod Advocatus caute agat, si speciale prius indultum Principis expectet, antequam patrocinium causæ admodum exosæ, in se suscipiat, Illustr. Stryk. *in not. ad Lauterb. d. l. verb. nullus admittitur.* quamvis enim officium Advocatorum munus publicum sit, & ad hoc subeundum inviti cogi possint; hoc tamen simul perpendendum est, Advocatum non minus Principi, quam privatis obstrictum esse, neque eum cogi posse, ut officium ipsi damnosum evadat.

§. XVI.

Sufficiant hæc de prohibitione intercessionis in crimine læsæ majestatis. Simile quid deprehenditur in Edicto Potentissimi Regis nostri contra Duella promulgato art. xvi. ubi ita dispositum: So geloben und versprechen Wir hiemit bey Unserm Königlischen wahren Wort/ daß Wir hierunter mit niemanden / wer der auch seyn möchte/umb einigerley Ursach willen/wie dieselbe ersinnet/oder erdacht werden könnte/conniviren oder nachsehen/weniger die gesetzte Straffen erlassen/ noch einigen Pardon oder Gnade desfalls ertheilen wollen. Wir verbiethen auch allen und jedden / wes Standes oder Würden die auch seyn möchten / daß sich niemand unterstehen soll/in dergleichen Fällen einige intercession oder Vorbitte bey uns einzulegen/was auch für eine Sache Gelegenheit oder Anlaß dazu geben könnte/ als z. E. die glückliche Entbindung Unserer Gemahlinnen/die Geburt oder Heyrath eines Unserer Prinzen oder Prinzessinnen/oder anders dergleichen/alles bey Vermeidung Unserer indignation und Unnade.

§. XVII.

In aliis tamen delictis pro Reis intercedere non prohibetur. Intercedunt verò vel illa personæ, quæ a delinquente læsæ sunt, vel etiam aliæ, quas delictum non tangit. Priori casu communiter intercessio effectum aliquem post se trahit, juxta ea, quæ §. III. diximus, posteriori non item. Loquimur autem, ut & hoc tandem addamus, non de intercessione, quæ apud ipsum Principem jure aggratiandi gaudentem fit, sed de ea, quæ apud *Judicem inferiorum*, Legum Ministrum, interponitur.

§. XIX.

§. XIII.

Initium de intercessione partis innocentis in casu *commisſi adulterii* faciemus. Deprehendimus verò in eo, si non omnes, plerosque tamen consentire, quod in *ſimplici* adulterio interceſſio innocentis conjugis adultero ad mitigationem & remiſſionem pœnæ ordinariæ proficiat, vid. Carpzov. *Prax. Crim. qu. 55. n. 6. ſeqq.* ubi in ſpecie ex *Nov. 134. c. 10.* argumentum adducit, add. Brunnem. *Proc. Inquiſ. c. 9. n. 32.* quamvis enim hic *num. 3.* mores receptos à ſuperiore corrigendos eſſe exiſtmet, interim tamen *d. n. 32.* mores iſtos hæctenus receptos eſſe teſtatur.

§. XIX.

Et cum hæc innocentis interceſſio merito ad ſpecies deſenſionis referri mereatur, quæ ita favorabilis eſt, ut Judex etiam ex officio pro eo laborare debeat; hinc licet innocens ſponte non intercedat, reus tamen exiſtmet fore, ut forſan delictum commiſſum ipſi remittat, ſi deſuper interrogaretur, hinc, inquam, fieri aſſolet, ut ad inſtantiam inquititi Judex partem innocentem ad judicium vocet, & quæ hac parte ejus ſit intentio, eum interroget, imò etiam ad intercedendum ipſum adhortetur. Sic apud *Keyſern in Prax. crim. in Append. Part. 1.* deprehenditur Reſcriptum Regiminis Altenburgenſis ad Præſectum ejus loci ad preces cujuſdam inquititi emanatum hujus tenoris: *Nut das von dem in haſt ſitzenden U. S. abgelaſſene hiebey wieder zurückkommende Schreiben begehren Wir hiemit /ihr wollet mit der ihm zuerkandten ſuſtigation, bis von Unſerm Conſistorio deſſen Eheweib/ob ſie ihrem Ehemann condoniren wolle/vernommen/in Ruhe ſtehen laſſen. Item Registratura ibidem adducta teſtatur, daß als des verhaſteten U. S. Weib neben ihrem Vater*

Vater erschienen/ihre Erklärung begehret/ihre auch beweglich zugeredet (Daß sie nemlich ihrem Manne vergeben und vor ihn bitten möchte) und die Nothdurfft umständlich vorgestellet worden/quamvis hæc adhortationes tunc quidem sine effectu fuerint.

§. XX.

Illud non prætermittendum, quod quemadmodum in Saxonia mulieres personam standi in iudicio sine Curatore non habent: ita quoque intercessio in causa adulterii communiter non nisi accedente Curatore fieri solet. Unde si per oblatum libellum supplicem intercedit uxor, subscriptio Curatoris communiter adjungitur. Quod si hoc neglectum, uxor intercedens sæpiuscule una cum Curatore ad iudicium vocatur, ut ibi præsentem illo intercessionem repetat. Extra Saxoniam verò Curatoris præsentia & consensus, uti nec in aliis negotiis, ita neque hic adhibetur. Imo etiam, quod Saxoniam attinet, licet plerumque ibi ita fieri *soleat*, prout diximus; interim tamen præsentia & consensus Curatoris propterea non est inevitabilis *necessitatis*, sed quamvis ille deficiat, *de intercessione uxoris autem certo constat*, Judex nihilominus propterea mitiorem pœnam decernere valet, Carpzov. *qu. 55. n. 88. 89.* Ergo præsentia, aut subscriptio Curatoris in eum finem communiter exigitur, ut de voluntate uxoris intercedentis eo melius & certius constare queat, & ne uxor deinde forsan conqueratur, se non rite informatam fuisse de effectu intercessionis, vel etiam, alium ea inscia nomen subscripsisse, cum tamen ipsa animum intercedendi non habuerit.

§. XXI.

Occasione Rescripti in §. XIX. adducti, ibi: *bis von Unserm*

Unferm Consistorio deffen Eheweib &c. quæri etiam posset: *in quo foro intercessio fieri debeat, in ecclesiastico scilicet, an in illo, ubi inquisitio peragitur?* Respondemus, experientiam docere, quod communiter in illo iudicio, coram quo Processus inquisitorius pendet, fieri soleat, quia scilicet intercessio maximum momentum in concipienda sententia quoad mitigationem pœnæ adfert, unde tanquam connexum ipsius inquisitionis consideranda. In casu autem in §. XIX. adducto speciales circumstantiæ occurrerant. Nam uxor inquisiti intercessionem constanter denegabat & e contrario, quamvis Princeps inquisito pœnam remittere vellet, divortium urgebat. Unde hac occasione Consistorio injungebatur, ut tentaret, annon intercessionem uxori persuadere posset. Et ergo positis hîc circumstantiis, intercessio res mixti fori evadebat.

§. XXII.

Intercessio innocentis non præcise ante primam sententiam fieri debet, sed etiam post eandem, imo tamdiu adhuc locum habet, quamdiu sententia nondum executioni data & sic delinquens pœnæ subiectus non est. Nova enim defensio, ut mos Saxonum fert, toties admittitur, quoties nova & relevantia defensionis media adsunt, tale autem sine omni dubio est intercessio Conjugis innocentis. Imo etiam extra Saxoniam idem est favor defensionis, unde sententia in rem iudicatam non transit, Carpzov. *Pr. crim. qu. 139. in f. Lauterbach. ad vit. ff. de appellat.* Imò licet transiret, facile tamen ex urgenti causa restitutio in integrum contra lapsam fatalium concedi solet.

§. XXIII.

Id vero ex intercessione consequitur uxor intercedens, quod maritum, si forfan deinde relegetur, (quod

C

com-

communiter fieri solet) sequi obstricta sit, Brunnermann-
Proc. Inquis. c. 9. n. 22. unde hæc pronunciandi formula usi-
 tata: Daß Inquisit in Ansehen seines Eheweibes getra-
 nen Vorbitte und Erklärung mit der ordentlichen To-
 desstraffe zwar zu verschonen/er wird aber dennoch des
 begangenen Ehebruchs halben des Landes ewig verwie-
 sen/daraus ihm gedachtes sein Eheweib mit wesentli-
 cher Wohnung zu folgen schuldig. Non tamen hoc in-
 tuitu uxoris tanquam pœna considerari potest, quia illa
 nullum delictum commisit, sed est hoc consecutivum pro-
 missionis ab initio factæ, quod cum marito, quamdiu ma-
 trimonium durat, (durat autem post intercessionem) qua-
 cumque fata perpeti velit, Sie wolle Glück und Unglück
 mit ihm ausstehen. Interim puto, judicem obligatum esse,
 ut quando uxorem ad intercedendum adhortatur, (*v.*
§. XIX.) ei simul sincere indicet, qualem fortem post in-
 tercessionem sit expertura, ne deinde, se deceptam esse,
 conqueri possit.

§. XXIV.

Diximus in §. XIX. ratione intercessionis ejusque ef-
 fectus in *simplici* adulterio unanimum sere esse DD. sen-
 tentiam. In adulterio *duplicato* autem contrariam senten-
 tiam complectitur Carpzov. *qu. 55. n. 109. seqq.* quod scili-
 cet intercessio innocentis ad mitigationem nocenti non
 proficiat, idq; quoad Electorat. Saxonix expeditum est per
Const. v. P. 4. §. Es soll aber / *vers.* Wann aber ein Ehe-
 mann mit eines andern Eheweib die Ehe gebrochen / &c.
 In illis autem locis, ubi jus Saxonicum commune viget,
 ut & in aliis locis extra Saxoniam intercessioni adhuc lo-
 cum relinquit Idem *d. l. n. 113. seqq.* ob textum jam supra
 §. XIX. ex *Nov. 134. c. 10.* adlatum, aut, si mavis, ob argu-
 men-

mentum ex illo textu desumptum. Res ex moribus cujusvis loci est dijudicanda. Cum enim pœnæ genus in adulterio jure divino universali determinatum non sit, hinc irrationabile non est, si intercessio permittatur, nec e contrario injustum, si ea prohibeatur.

§. XXV.

Sed quaeritur, an intercessio ad effectum mitigationis pœnæ locum habeat, *si uterq; conjugum adulterium commiserit & tunc alter pro altero intercedere velit?* Affirmat Carpzov. *d. qu. ss. n. 70. seqq.* Negat Moller. *ad Constit. Elect. 19. P. 4. n. 11.* & Brunnem. *Proc. Inquis. c. 9. n. 34.* Nos negantibus accedimus. Omnino enim, ut inquit Brunnemannus, inconveniens est, beneficium innocenti datum adultero tribuere. Nam quod innocente intercedente adultero remittatur supplicium, id innocentis favore placuit, non nocentis.

§. XXVI.

Sed tamen tribus rationibus instructus est Carpzovius. Age, videamus, quid illæ in recessu habeant. Dicit (1) Constitutionem Electoralem non distingvere, E. nec interpretes distinguere debere. Forte, sane, argumentum. In quem ergo finem opus est, ut Jcti artem interpretandi addiscant? Ego semper didici, rationem esse animam legis, & ergo ubi ea deficit, interpretem verba legis restringere debere, licet generalia sint. Quod vero ratio legis hic deficiat, in §. *prec.* ostensum est. Pergit (2) eo facilius remissionem locum habere, quo minor est injuria per adulterium, conjugii illata, quia ergo mutua delicta compensatione tolluntur, E. & mutua adulteria. Respondemus, adlatam regulam procedere quidem intuitu conjugis innocentis, sed non intuitu nocentis. Quis enim unquam audivit, quod

20
 Leges delinquenti facultatem agendi, aut intercedendi concesserint? Mutua compensatio, quæ fit intuitu actionis *privata*, huc plane non quadrat, exinde enim negativum quid solum sequitur, scilicet, quod *neuter agere valeat*, non vero, quod uni, vel etiam utrique aliquid indulgeatur. Quis enim ita inferret: si in duplicato adulterio conjux alterum *convenire nequit*, sed adulteria *mutua compensantur*, E. sequitur, quod alter pro altero etiam *intercedere queat*. Ita autem infert Carpzovius: sed negamus consequentiam.

§. XXVII.

Addit (3) hanc sententiam esse mitiorem, E. eandem esse amplectendam, in quem finem *l. 4. §. 1. ff. de susp. tut. l. 32. in f. l. 42. ff. de pæn. l. 155. §. f. ff. de R. J. c. 49. eod. tit. in 6.* adducit. Sed si hoc principium ita crude capiatur, sustineri etiam posset, nullum delinquentem esse puniendum, quia hæc sententia omnium mitissima foret. Advertere debuisset Carpzovius, mitiorem viam esse eligendam *in dubio*, id est, ubi de delicto certo non constat, hic vero utriusque delictum in confesso esse supponitur. Deinde etiam citatæ leges hoc saltem volunt, quod in dubio mitior pœnæ gradus eligi, non vero, quod delinquenti facultas agendi concedi debeat, de quo tamen hic sermo est. Hæc duo confundere non decebat tam celebrem JCrum.

§. XXIX.

Prout verò in hac quæstione à Carpzovio recessimus, ita etiam in sequenti: *an intercessio conjugis innocentis in gratiam nocentis facta alteri quoque, qui cum conjuge nocente concubuit, proficiat?* veritate convicti idem facere cogimur. Adducit Carpz. *d. qu. 55. num. 120. seq. Constitutionem Elect. 19. P. 4.* negativam expresse stabilire; sed tamen extra Electoratum Saxonie rem longe aliter sese habere asserit. Ratio-
 nes

nes, quas adducit, levissimi ponderis sunt. Res inter alios acta, inquit, facilius aliis prodest, quam nocet. Esto. Quæritur, an hic proficit? hoc non est probatum. Imo probat. Dicit: facilius sustineri actum, quando tractatur de commodo, quam ubi versatur incommodum. Concedimus hoc in negotiis civilibus, nam tunc facilius sustinetur, si v. g. commodum alterius procurare intendo, quam si injuriam & damnum ipsi infero. Sed hoc ad nostrum casum, non quadrat, quia remissiones delictorum ex privato arbitrio non dependent. Hinc sponte corruunt, quæ addit: *n. 124.* licet favor matrimonii in personis solutis cesset, intercessio tamen conjugii facta per consequentiam quandam favorabilem solutis quoque personis prodest. Hæc verba enim petunt id, quod in principio est, & falsum est, delinquentium causam esse favorabilem.

§. XXIX.

Non timemus Virgilium Pingitzerum, Matthæum Wefenbecium, Prosperum Farinacium, Angelum Arctinum, Colerum, Hostiensem, Berlichium, Azonem, aliosque, quorum auctoritatem objicit *n. 122.* Hi siquidem omnes ad l. 17. §. 6. ff. ad L. Jul. de adult. ibi: *Si absolutus fuerit, mulier per eum vincet, nec ultra accusari potest. Si condemnatus fuerit, mulier non est condemnata,* provocant. Sed elumbe hoc esse argumentum ipse Carpzovius *n. 124.* agnoscit. Nos E. omnibus illis opponimus principia sanæ rationis. Patet enim, intercessionem unice in favorem conjugis innocentis indulgeri, unde communiter inserunt sententiis: *Zu Ehren des heiligen Ehestandes / nescilicet, si antea fuit bene concordans matrimonium inter conjuges, nocentem & innocentem, hoc per impositionem poenæ ordinariæ rumpatur, cum spes sit, fore, ut no-*

cens eo citius & melius ad pœnitentiam & detestationem commissi delicti perducatur. Si auctoritatem pro nostra sententia desideras, provocamus ad unum, qui instar omnium nobis est, Brunnemannum *Proc. inquis. c. 9. num. 36.* qui iniquitatem sententiæ adversæ eleganter ostendit.

§. XXX.

Interim quod ipsam intercessionem attinet, non solum requiritur, ut innocens injuriam atque delictum condonet nocenti, sed etiam, & quidem præcipue, *ut ad ulteriorem cohabitationem sese offerat*, unde formula pronunciandi consuetæ: *Es wolte ihm dann sein Ehegatte verzeihen/ und ungeachtet gebrochener Treu und Glaubens/ ihm ferner ehelich beywohnen/* quod posterius si facere detrectet, intercessio nullum effectum post se trahit, *Carpz. d. qv. ss. n. 116. seqq.* Postquam vero semel intercessit conjux innocens, *banc suam intercessionem deinde revocare iterum nequit*, quia alteri jus quaesitum est, *Id. d. l. n. 79. seqq.*

§. XXXI.

Sed quid si nocens intercessionem acceptare nolit? Adhuc eidem locum relinquit *Id. d. l. n. 127.* ex ratione, quod remissio & intercessio nullatenus in favorem adulteri introducta sit, sed in honorem matrimonii & favorem conjugis innocentis, ne scilicet duplici afflictione gravaretur. Ergo hoc jus innocentis conjugis nocentem intervertere non posse dicit. Ad dubium: nemini tamen obtrudi beneficium; responderi posset, hoc procedere, si aliquis in collatione beneficii principaliter consideretur, (quod non fit intuitu nocentis) & nisi alterius (innocentis scilicet) præjudicium concurrat.

§. XXXII.

Si conjux innocens sub expressa hac conditione interce-

terce-

tercedit, si nocenti gratia & potestas fiat in loco ac domo sua remanendi, atque relegatio in penam pecuniariam commutetur, intercessionem pro pura habendam esse dicit, id. d. l. n. 76. Nobis non videtur. Quia enim Carpzovius, ut modo adduximus, fatetur, intercessioni locum relinqui in favorem innocentis; hinc putamus, illud, quod in favorem alicujus receptum est, in ejus odium detorqueri non posse, l. 6. C. de LL. Rationes, quibus adversa sententia superstruitur, iterum pondus non habent. Provocatur ad generalitatem Constitutionis Electoralis; sed ad hoc modo respondimus §. XXVI. Adfertur: falsam causam adjectam actum ipsum non vitare, per l. 17. & 33. ff. de Cond. & dem. l. 2. C. de fals. Caus. adject. Sed hic primo non adjicitur causa, & demonstratio, sed *conditio*, quæ actum semper suspendit, & quæ propterea cum prioribus, causa scilicet & demonstratione, non ita confundi debebat. Deinde falsa causa non nocet, si emolumentum aliquod, v. g. legatum, in alterum confertur; ast, quod uxor conditionate intercedens cum adultero invita emigrare debeat, hoc sane deplorandum est emolumentum. Illud vero plane non intelligimus, quando dicitur: *Solam intercessionem, non etiam emigrationem è ditione causam esse mitigationis pœne.* Quid enim hoc ad rem? Intercessio siquidem sub conditione facta, conditione deficiente non est intercessio. Conf. Excell. Thomafius in not. ad D. Mylii Disp. de jure vagabund. C. 2. n. 14. in Dissert. Lipsiens. p. 157. verb. *admitterem tamen.*

§. XXXIII.

Reliqua ad hanc materiam pertinentia per modum indicis solum recensebimus. Intercessioni locum relinquit Carpz. d. l. n. 57. seqq. licet Reus adulterii, cui jam antea semel pœna ordinaria fuit condonata, denuo in idem crimen recidat.

eadem. Licet enim Moller, Pingitzerus & alii à Carpzovio adducti dissentiant, quorum loca vide apud ipsum *loc. cit.* idem tamen favor conjugis innocentis hic adesse videtur. Idem sentiendum *de adulterio ante matrimonium initum, perpetrato*, Id. n. 92. *segg. n. 100. segg.* Item *de adulterio à sponsa commisso, vel à sponsa*: item, *si conjux nocens cum uxore alterius meretricio more vivente, vel cum uxore a marito suo deserta, & vice versa, concubuerit*, Id. d. l. n. 105. *segg. & qv. 56. 57. 58.* E contrario autem intercessio nihil operatur, quando cum adulterio aliud crimen, v. g. incestus, stuprum violentum, aliudve, quod per se capitale est, concurrat, Id. d. qv. 55. n. 115. quia Leges de his casibus nihil disponunt. Quamvis E. quis objiceret, quod tamen & hic favor Conjugis innocentis subsit, respondemus tamen, favorem conjugis non aliter considerari, nisi in casibus a Lege expressis, hic vero dispositio Legum non adest. Favor itaque innocentis & Legis dispositio conjunctim sumi, nec alterum ab altero separari debet.

§. XXXIV.

Satis de crimine adulterii. Quoad crimen raptus in *l. un. C. de rapt. virg.* expresse dispositum est, quod non esse debeat facultas raptæ virgini, vel viduæ, vel cuilibet mulieri raptorem suum sibi maritum exposcere, quo etiam pertinet *can. 4. caus. 36. qv. 2. can. 11. d. caus. 36. qv. 2.* Postea vero in *6. 7. X. de raptor.* dispositum est, quod rapta puella legitime contrahere possit cum raptore, si prior dissensio transcat postmodum in consensum, & quod ante displicuit, tandem incipiat complacere, dummodo ad contrahendum legitimæ sint personæ. Unde propter hanc recensionem canonum dispositionem in crimine raptus intercessioni puellæ raptæ, cum effectum tribuunt DD. quod
pœna

pœna capitalis cesset, v. Decianus *tract. crim. l. 8. c. 6. n. 9.*
Finckelth. *Obs. 114. n. 8. & 11.* ibiq; plures citati.

§. XXXV.

Argumento hujus dispositionis inferunt porro DD. quod etiam in *supro violento* pœna mortis stupratori remittatur, si virgo stuprata à viro soluto, (in marito enim fecus, v. §. XXXIII.) pro ipso intercedat eique nubere velit, Carpov. *qu. 75. n. 65.* quam materiam fufe per rationes dubitandi & decidendi more suo exponit Finckelth. *Observ. 114. per tot.* subjunctis præjudiciis Facultatis Juridicæ Lipsienfis *n. 20. & 21.* Præjudicia Scabinatus Lipsienfis habet Carpov. *l. c. n. 69.*

§. XXXVI.

Hi sunt illi casus, quantum nobis constat, ubi intercessio personæ innocentis, *que à delinquente laesa est*, mitigationem pœnæ operatur. Videamus nunc de iis personis, *quas delictum directò non tangit*, vid. §. XVII. ubi deprehendemus, intercessionem innocentum eodem effectu non gaudere. Equidem Petrus Theodoricus in *Colleg. crim. disp. 10. tb. 4. lit. V.* existimat, quod ob intercessionem amicorum aliorumq; conspicuorum virorum pœna temperari possit, & eum in finem ad *c. s. caus. 35. qu. 9.* provocat, in quo Innocentius Papa ita: *Verum, quoniam id per rumorem falsum, ut asseritis, subreptum huic sedi & elicitum per insidias demonstratis, quia res ad salutem rediit, veniam nos hanc in tantum vobis adnitentibus post condemnationem more Apostolico subrogamus: tantisq; vestris assertionibus, vobisq; tam bonis, tam charis, non dare consensum omnibus rebus duris durius arbitramur.* Verum enim vero quilibet videt, quod (1)

D

quæ

quæ duo longe à se invicem differunt. (2) In *d. can.* non est fermo de Judice inferiore, de quo tamen nos loquimur, v. d. §. XVII. sed de ipso Papa veniam concedente. Ille ergo casus ad præsens thema plane non quadrat.

§. XXXVII.

Simile iudicium esto de casu, quem habet Keyser in *Prax. crim. P. 1. cap. 10. §. 10.* Ja/ inquit, da Anno 1640. unter andern M. H. wegen unterschiedenen Deuben und verübten Straßenraubs die Straffe des Schwerds/ und daß so dann der Körper auf das Rad geflochten werden solle/ zuerkand/ auch dieser arme Sünder mit dem andern Gesellen vorm hochnothpeinlichen Hals- Gerichte verurtheilet/ in den Creyß und auf den Richtplatz geführt/ enthöbet und zur execution dargestellet worden / hat dennoch Fürstl. gnädigste Landes- Herrschafft/ auf seines Weibes und Kindes demüthiges Bitten/ diesem Gnade erwiesen/ und der damalige Land- Richter/ indem die execution geschehen sollen/ solche Fürstliche Gnade ankündigē müssen/ daß er beym Leben bleiben/ und nur des Landes ewig verwiesen worden. Hic enim iterum ipse Princeps dispensavit, Judici vero inferiori propter illam intercessionem pœnam mitigare non licuisset.

§. XXXIIX.

Quamvis ergò Nicol. Boer. *decis. 218. n. 20.* Jul. Clar. *l. 5. sent. §. ult. qu. 98. n. 6.* aliique apud Carpz. *q. 149. n. 49.* existimant, causam mitigationis indistinctè esse intercessionem foeminae solutæ, condemnatæ in matrimonium petentis, quod apud nos fieri solet, wenn die Weibsperson entweder unterweges / oder noch im Richtplatz ein weiß Schnauptuch auf den armen Sünder wirffet / oder nur bloß um Gnade bittet / (vid. Keyser *d. §. 10.*) Imò licet Chaffan. in *Consuet.*

Confvet. Burgund. de generali confvetudine Franciæ testetur; Rectius tamen Anton. Gometz *tom. 3. var. resol. c. 13. n. 37.* aliique ab hac opinione recedere nobis videntur.

§. XXXIX.

Rationem illi hanc reddunt, quod eo casu, si meretrix pro condemnato intercedat, majus sit supplicium condemnato, uxorem ducere meretricem, quam feriri gladio, item: quod hac ratione anima meretricis saluari queat, si a meretricia vita reducitur in viam honesti matrimonii. Sed regerit Gometz, quod hac mitigationis causa admissa, quivis condemnati non habentes uxores pœnæ promeritæ sese eximere possent. Addit Carpzovius, se nescire, an quisquam inveniendus esset, qui non meretricem, nedum puellam honestam in matrimonium ducere, quam vitam perdere mallet, quo ipso commodo publico, quod delicta punire jubet, haud parum contraveniretur. Matrimonia etiam tali occasione contracta haud raro concordantia esse, sed infelicissimi eventus & nova delicta exinde oriri solent.

§. XL.

Equidem Virgil. Pingitzerus *quest. Sax. 8. n. 4.* & post hunc Carpzov. *d. qu. 149. n. 59.* arbitrio Judicis superioris, sive melius ipsius Principis relinquit, quando ad intercessionem puellæ venia condemnato sit tribuenda, quo pertinet præjudicium *n. 56.* adlatum, ibi: *Es ist auch aber / auffn Fall eine ledige Dorn / so für ihn zu büßen / und ihn zu ehelichen erböthig / vorhanden / solches dem Chur-Fürsten zu S. unterthänigst zu erkennen zu geben / und um Erlassung der zuerkandten Todes-Straff anzufuchen / unbenommen / und wird unterdessen mit der angeordneten Execution auff ein Tag oder zehn bis auff*

auff eure untertänigste Supplication gnädigste Reso-
lution erfolget / billich in Ruhe gestanden; Sed hoc ire-
rum ad presentem questionem non pertinet, v. §.
XXXVI. seq.

§. XLI.

Hoc interim certum esse dicit Carpz. *d. qv. 149. n. 57.*
quod adulterii Reo, ad intercessionem puellæ ipsi nubere
volentis, facilius pœna ordinaria remittenda sit, quam
reis alterius cujusdam criminis, ob honorem & favorem
matrimonii, quia matrimonium res favorabilis habetur,
neque illud facile dirimendum, nec impediendum est.
Adeoque licet *Const. Elect. 19. P. 4.* de conjugum interces-
sione & remissione adulterii, durante conjugio perpetra-
ti, loquatur, nihilominus tamen eandem ad hunc quoque
casum haud inepte extendi posse putat. Idque non so-
lum in viris obtinere, addit, sed & in fœminis, quas adulte-
rii reas viros quoque in matrimonium eas petentes a pœ-
na ordinaria liberare posse, nullus dubitat, maxime si non
ultimum supplicium, sed pœna solummodo fustigationis
ipsis sit infligenda.

§. XLII.

Non videmus autem, quomodo hæc assertio cum ipsis
Carpzovii principiis conveniat. Dixerat alias, litera con-
stitutionis Electoralis unice inhaerendum esse, v. *suprà §.*
XXXVI. & XXXVII. nunc autem extensionem ejus contra
evidentiam verborum urget. Dixerat: commodo pu-
blico, quod delicta punire jubet, haud parum contraveni-
ri, si quis per intercessionem meretricis, aut honestæ pu-
ellæ à pœna promerita liberari posset, v. §. 39. nunc vero
liberationem admittit. Instat forte: se in illis, quæ *d. §.*
39. adduximus, de aliis delictis locutum, nunc autem de
adul-

adulteri liberatione sermonem esse; quasi vero commo-
dum publicum adulteros non minus, quam alios delin-
quentes puniri juberet, aut quasi in aliis delictis, præter ad-
ulterium, non pariter ad honorem & favorem matrimonii
provocari posset, nam & tunc esset res favorabilis. Non
ergo unum idemque est, si de *dirimendo* & si de *impediendo*
matrimonio agatur. *Priori* casu intercessio effectum ha-
bet, prout supra ostensum, non vero *posteriori*. Sane si hoc
principium valeret: *intercessioni innocentis personæ indul-*
gendum est, quia alias impediretur matrimonium; tunc sane
paucissimi cœlibes pœna condigna affici possent post ac-
cedentem alterius intercessionem, quia alias matrimoni-
um semper impediretur. Sed quis non videt absurdita-
tem. Taceo quod ejusmodi matrimonia raro felicem
eventum habeant, cum in eo, qui a supplicio hac ratione
liberatur, sincerus amor erga intercedentem vix deprehen-
datur, sed propterea sæpius in matrimonium consentiat,
quia ex duobus malis minus eligendum esse putat.

§. XLIII.

Succedit questio de puella, aut meretrice, pro fure, qui ad
supplicium ducitur, intercedente, num scilicet talis intercessio
furem ab ordinaria pœna liberare queat? Notabilis hic est
casus, quem Enoch Glaserus in tract. de gratia delinquentibus
facienda caus. 35. §. ult. ex Speidelio, & ex Glasero Reyser
Prax. crim. P. 1. c. 10. §. 10. adducit, daß als ein ungestaites
Mensch einst vor einen Dieb/so ist gehendet werden sol-
len/ gebethen/ dieser lieber sterben/ denn in solche Hey-
rath willigen wollen/ deswegen er auch den Scharfrich-
ter immer ermahnet/ mit der Straffe fortzueilen/
den Strick zuzuziehen und ihn mit dem häßlichen Unblich
nicht lange zu quälen. Hic ergo invito non obrudeba-
tur

tur beneficium, sed petito furis ex voto deferebatur. Sed forte non omnes fures ita delicati sunt.

§. XLIV.

Quid ergo, si fur acceptet intercessionem? (ubi notat Keyser *d. l.* interdum accidisse, daß solche Weibes-Büder den Dieben / wenn sie zum Galgen geführet worden / nachgegangen / sie zur Ehe begehret / und wohl gar die Stricke / damit sie gebunden gewesen / aufgeschnitten /) Refert Julius Clarus *qv. 98. n. 6.* in Hispania & Gallia intercessionem effectum habere, quod idem in Consultatione Electoris Palatini *de Anno 1682. tit. 70.* haberi dicit, v. Keyser *d. l.* imo, sunt non pauci, existimantes, Reum plane dimittendum & puellæ in matrimonium petenti tradendum esse, v. quos citat Carpzov. *qv. 88. n. 23.* Reperimus tamen apud Par. de Puteo *de Syndicatu verb. pœna n. 2. & 3.* quod hoc ad solas meretrices restringat in lupanari publico existentes, qualem, si delinquens tollere velit, executorem impediri debere asserit.

§. XLV.

Addit interim Paris de Puteo *d. l.* Hispani practicant quod sic, de jure non reperi, nisi quia ad hoc facit *cap. inter opera. 20. X. de sponsal.* ubi textus, quod omnia peccata remittuntur ducenti in uxorem meretricem & illam à lupanari extrahenti. Quemadmodum vero de hoc cogitandum esse dicit ipse Paris de Puteo: ita dictam opinionem recte jam rejecerunt alii & inter eos ipse Carpzov. *d. l. n. 25. seqq.* ubi optime ait, non esse, quod quis favorem matrimonii urgere velit; qui licet magnus sit, Reum tamen ad mortem damnatum à pœna liberare nequeat, præsertim cum velamento matrimonii pœna criminis intermitteri non debeat, *l. 27. C. ad L. Jul. de adult.* ac licet charitatis opus exercent, qui

qui pia intentione de lupanari ducit uxorem, atque hoc bonum opus sit, Deoque gratum & prosperitatem mereatur; quod tamen exinde non sequatur, quod in Reip. præjudicium liberationem à pœna præstet, v. Gometz *tom. 3. var. resol. de delict. c. 13. n. 37.* Prorsus vero absurdum est, quod Benedictus Vadus in *apostilla ad d. loc. Par. de Puteo* illustrationis gratia addit, non esse scilicet culpandum, quod quis meretricem in uxorem ducat, quia hoc Propheta Oseas etiam fecerit. Quæ enim illatio a factò Prophetæ ad hominem sceleratum, qui per matrimonium cum meretrice condignam pœnam evadere intendit. Ergo non solum pœnæ promeritæ homo sceleratus subjiciendus, sed in meretricem quoque animadvertendum esse putamus, si ita importune intercesserit, prout in *§. prac. adlati, v. a. in sic die Stricke / damit der Dieb gebunden / auffzuschneiden sich unterstehet.* Sane, venerationi sexus muliebris hic nihil indulgentum erit.

§. XLVI.

Obstare tamen videtur iis, quæ hæctenus asseruimus, quod scilicet in *l. 6. ff. de appellat.* Ulpianus pronunciet, *non tantum ei, qui ad supplicium ducitur, provocare permitti: verum alii quoq; nomine ejus, non tantum, si ille mandaverit, verum quisquis alius provocare voluerit: neq; distingui, utrum necessarius ejus sit, necne: Credo enim, inquit, humanitatis ratione omnem provocantem audiri debere: ergo & si ipse adquiescit sententia: nec quarimus, cujus interfit.* Verum respondemus, aliud esse pro nocente intercedere, aliud vero ejus innocentiam per modum appellationis deducere. Prius fit, si nulla defensionis causa adest, de quo nos agimus; posterius autem, si momenta defensionis adhuc suppetunt, id quod ad præsentem scopum nostrum non pertinet, & de quo tamen JCtus in adducta lege loquitur.

§. XLVII.

§. XLVII.

Apud Romanos quondam recepta erat hæc intercessionis species, qua Reus damnatus à Collega ejus, qui sententiam tulerat, morti eximebatur, sicuti & alias inter Tribunos alter alteri, plures uni, aut unus pluribus intercedebant, Petr. Heig. P. 2. quest. 24. n. 65. qua de re Petrus Ærodius in *Pandect. rer. Judicat. l. 2. tit. 9. c. 14.* ita: *Vulgo, inquit, in Jure dicimus, par in parem non habet imperium. Quid igitur est, quod a Decemviro ad Decemvirum appellabatur? urum, quia sponte sibi cedebant invicem, moderationis captanda causa: atq̄, ut populus Rom. dum hac aequitate Tribunitii auxilii non pœniteret, odio consulum Decemviris, quod affectabant, prorogaret imperium? Sane de jure suo decedebant, nam revera creati erant sine provocatione. Et paucis interjectis: Quid dicemus? Certe quod ad Tribunos plebis attinet, nihil mirum, si alter alteri, plures uni, aut unus pluribus intercedebant. Nam ideo creati erant, ut adversus omnes Magistratus jus auxilii haberent, itaq̄, multo magis adversus se invicem, si quid seditiose, si quid inutiliter agerent. Verum illud intercessionis genus mutato statu Reipublicæ hodie plane incognitum est.*

§. XLIIIX.

In *Cardinalibus* tamen aliquid peculiare & notabile deprehenditur, quod quodammodo huc referri posse videtur. Scilicet post alios refert Paris de Puteo *d. tr. de Syndic. Verb. pœna. n. 2.* eos habere ex consuetudine, quod si obviant damnato ad mortem, possunt eum liberare, nam *glossa in l. 1. ff. de offic. Præf. Prator.* Cardinales instar Regum esse inepit. Alios tamen Clericos, vel Monachos hoc non posse addit idem Paris de Puteo. Sed *quid de ipso Papa? Putamus in illis locis, ubi jure supremo gaudet, jus liberandi delinquentes ipsi denegari non posse, quamvis hoc potius per*

per modum dispensationis, quam intercessionis fiat. Lubet hic incidenter adducere casum ex eodem Autore, propriis ejusdem verbis, qui forte non ingratus erit benevolenti Lectori. Accidisse, dicit, quod cum quidam nobilis Romanus fuisset e condemnatus ad mortem, dixit hic, se velle ex causa necessaria alloqui Papam Johannem Neapolitanum. Quod cum Senator ei hoc permisisset, ille damnatus, cum fuit coram Papa, dixit: *Si tu vis me decapitari facere, ego non sum dignus ista pena, sed es dignus tu, qui es Papa, & majora crimina commissisti.* Propter quod Papa indignatus mandavit Senatori, quod eum decapitaret, quo audito ille damnatus exclamavit: *quod Papa sit irregularis, quia mandaverit hominem occidi, (v. c. 70. caus. 2. qu. 8. c. 5. X. Ne Clerici vel Monachi secularibus &c. qui textus tamen hic male applicati) & in tantum clamavit super irregularitate Papæ, quod fuit liberatus, ne diceretur, Pontificem propterea irregularitatem incurrisse.* Alios Autores idem referentes adducit Benedictus Vadus in *Aposylla ad d. l. Par. de Put.*

§. XLIX.

Quia Cardinalibus, prout dictum, jus liberandi delinquentes adscribitur: hinc Andreas de Ifernìa in *proam. Constit.* majori ratione *Regum filii* idem jus competere dicit, ut nempe, si obvient condemnato ad mortem, ipsum liberare possint. Sed hoc tamen dubium esse, agnoscit, ipse Paris de Puteo *loc. alleg.* Quod enim Cardinales attinet, hoc ex speciali consuetudine profuit, talem vero consuetudinem in filiis Regum non vigere dicit, ipsi ergo tenentur facere justitiam, & non debent executioni justitiæ obviare. Idem de *Augusta* sentiendum esse putamus. Omnia enim hic dependent à voluntate ejus, quem penes arbitrium est & vis & norma loquendi, prout alias dici solet.

E

§. L.

Egimus hætenus per integram fere disputationem, de eo casu, quando intercessio sive à persona, cui per delictum injuria illata est, sive ab illa, quæ delictum non tangit, apud *judicem inferiorem* facta est. Pauca nunc addamus de intercessione apud *Principem ipsum* suscepta, quæ vel per literas, vel oretenus etiam, & sæpiuscule quidem ita, ut intercedens in terram sese prosternat, durch einen *Sußfall*/ fieri solet. Talis intercessio cuilibet regulariter permissa & in quolibet crimine, (casus exceptos habuimus supra §. XI. usq; ad XVI.) regulæ tamen prudentiæ exigunt, ne quis præsertim si delinquenti consanguinitate, aut alio vinculo junctus non est, promiscue pro quibuslibet delinquentibus & facinorosis hominibus intercedat, alioquin enim ipsorum criminum patrocinium suscipere velle videretur, qui facinorosos meritis pœnis subtrahere intercessione vellet, v. Heig. P. 2. qu. 24. n. 64. quo pertinet illud Horatian.

*Quem cui commendes etiam atq; etiam aspice, ne quem
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.*

Quod si vero justa causa adest & necessitas aliquem urget, tunc putamus laudabiliter eum facere, qui intercessione sua alteri succurrere allaborat. Illustre sane ejus rei exemplum in ipsa S. Scriptura deprehenditur de Regina Esther pro populo Judaico, cujus extirpatio sine causa decreta erat, apud Regem Artaxerxem, conjugem suum, intercedente. Sed & hoc simul notandum est, qua ratione dicta Regina precibus ad Deum directis sese antea præparaverit, cum ipsi cognitum esset, corda Regum & Principum in manu Regis Regum esse & hunc eadem pro benignitate sua flectere posse, prout Ipsi clementer placuerit, vid. *Esther v. 19. seqq.* Und die Königin Esther fehret sich auch zum Herrn in solchem Todes-kampff
& pau-

& paulo post: Gedencke an uns HErr/und erzeige dich in unser Noth/und stärke mich HErr/du König aller Götter und Herrschafften. Lehre mich/wie ich reden soll für dem Löwen/und wende sein Herz/das er unserm Feinde gram werde/re.

§. LI. Illud vero notatu dignum est, quod quamvis cuilibet regulariter intercedere liceat, intercessionem tamen pro criminosis, ab Ecclesiasticis præsertim non facile fieri debeant, si delictum per se animadversione dignum & sine scandalo & Reip. injuria impunitum relinqui nequit, Petr. Theodor. *Colleg. crim. disp. 10. tb. 4. lit. 9.* Heig. *P. 2. qu. 24. n. 59.* Allegat uterq; Autor in hunc finem *c. 3. caus. 14. qu. 6.* ubi ita Gregorius: *Hi, qui in furtis publicis implicati sunt, a nobis non videantur injulse defendi, ne opinionem male agentium ex indiscreta defensionis ausu in nos ullo modo transferamus: sed quantum decet Ecclesiam, admonendo & verbum intercessionis adhibendo, quibus valetis, succurrite: ut & illis opem feratis & opinionem sanctæ Ecclesiæ non inquinatis.* Ubi ex verbis: *quibus valetis*, colligunt, intercessionem ab Ecclesiasticis tunc quidem fieri posse, si causa dubia est, & forte inculpatas antea probæ & innocentis vitæ fuit, non autem, si manifeste improbus, quia hoc casu per intercessionem opinio sanctæ Ecclesiæ inquinaretur.

§. LII. Interim tamen Leontius Episcopus Symmachum per intercessionem suam liberasse legitur & quidem, quod valde peculiare, in crimine perduellionis. *Ærodius in Pand. rer. judic. l. 7. tit. 7. c. 4.* de hoc exemplo sequentia tradit: *Justior fuit accusatio Symmachi, illius eruditi Senatoris. Theodosio pugnante adversus Maximum, rebellem, tyrannumq; manifestum, orationem habuerat, scripserat, de laudibus atq; imperio Maximi. Nam ea re studium suum, sed & conjurationem adversus Gratianum, Valentinianum & Theodosium palam*
pro-

profitebatur. Tamen cum ad Ecclesiam confugisset, Theodosius cum religione, tum precibus Leontii Episcopi, (ad eo pii, addit Ærodius, erant sacerdotes, ut etiam pro Ethnicis supplicarent,) deniq; Symmachi fama atq; cruditione motus, reum liberavit.

§. LIII. Et sic ex hoc etiam exemplo adparet, Summi Principis arbitrio relictum esse, an & quando etiam in gravissimis delictis & non obstante prohibitione de non intercedendo ante facta, intercessioni innocentum aures clementes præbere velit; quando non. Hoc enim est illud eminentes jus, quod *aggratiandi* titulo communiter denotare conveverunt Legum interpretes. Circa quod hoc unicum, in præsentī saltem cum Pufendorffio *d. Off. bom. & civ. l. 1. c. 2. §. 9.* quoad regulas prudentiæ monendum censemus, cavendum scilicet esse, ne promiscue & citra gravissimas causas dispensatio fiat, quoniam alias hac ratione autoritas Legum convellitur, dum sub spe consequendæ gratiæ eo securius in scelera ruunt improbi homines, imo & invidiæ atq; indignationi inter subiectos ansa præbetur. Inter quæstio: in quibus pœnis Principi jus aggratiandi competat, & in quibus non? ad præsens nostrum institutum non pertinet principaliter, unde B. L. ad ea, quæ ab aliis hîc moneri solent, remisisse sufficere potest.

§. LIV. Quod reliquum est, ad Salvatorem humani generis supplex me convertito, velit & pro me apud Patrem suum cœlestem intercedere, quò omnes conatus studique mea cooperante Spiritus S. gratia in futurum ita dirigam, ut in ipsius gloriam, Ecclesiæ etiam & Reip, veram salutem atque emolumentum aliquando cedere possint.

TANTUM

Halle, Diss., 1706 L-Si

Sl.

1706 13^{ae} 71
78

DISPUTATIO JURIDICA
DE
**INTERCESSIO-
NE INNOCENTUM,**

Quam

DEO TER O. M. ADVENTE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO VVILHELMO,
PRINCIPE BORUSSÆ, MARCHIONE BRANDENB.
DUCATUS MAGDEB. GUBERNATORE, CETERA,

IN
ILLUSTRI ACADEMIA FRIDERICIANA
PRÆSIDE

JACOBO FRID. LUDOVICI,
J. U. D. P. P. & Fac. Jurid. Adseff.

Ad d. XII. April. MDCCVI. H. L. 2. C.

Placido Eruditorum examini submittit
IMMANUEL Nitz / Stargardia Pomeranus.

Typis CHRISTOPHORI ANDREÆ ZEITLERI, Acad. Typ.

